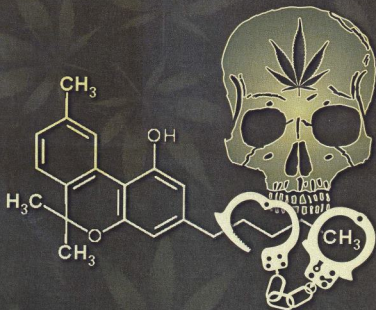

Н. АХТИРСЬКА

РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Н. АХТИРСЬКА

РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ

Навчальний посібник

Рецензенти:

д-р юрид. наук, проф. Н.І. Клименко,
д-р юрид. наук, проф. І.І. Котюк

Ахтирська Н. М.

А95 Розслідування незаконного обігу наркотиків : навч. посіб.
/ Н.М. Ахтирська. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 234 с.

ISBN 978-966-439-721-0

Розглянуто актуальні питання розслідування незаконного обігу наркотиків, завдання правоохоронних органів, відповідно до Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, розкрито міжнародні стандарти та зобов'язання України щодо розробки заходів, спрямованих на удосконалення законодавства у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків та легалізації (відмінення) доходу від даного виду злочинів.

Акцентовано увагу на особливостях криміналістичної характеристики злочинів та початкового етапу розслідування, технічних засобах виявлення наркотичних засобів.

Для студентів, науковців, викладачів, практичних працівників, які цікавляться питаннями боротьби з незаконним обігом наркотиків.

УДК 347.23:343.98(075.8)

ISBN 978-966-439-721-0

© Ахтирська Н.М., 2018

ВСТУП

Відповідно до Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом, боротьба з незаконним обігом наркотиків є елементом безпекової політики (ст. 21)¹. Це пов'язується суттєвою загрозою даного виду злочину здоров'ю нації, суспільним інтересам та економічній стабільності держави.

Про масштаби наркотрафіку свідчать статистичні показники. Так, за даними Державної судової адміністрації України, в 2017р. за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст.ст. 305-320 КК України) було засуджено 10 851 особа, з яких 10 765 громадян України, 72 іноземці, 1 155 жінок, 173 особи вчинили злочини у складі групи, 32 у складі організованої групи та 2 – злочинної організації.

Спостерігається збільшення кількості неповнолітніх, які залучаються до злочинної діяльності, зокрема, в 2017р. за даний вид злочину було засуджено 94 дитини, з яких 6 дівчаток; 47 засуджених проживали в родині з одним із батьків, 1 перебував у школі – інтернаті, 8 проживали поза родиною.

Узагальнення практики розгляду кримінальних справ про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів засвідчило, що необхідно підвищувати рівень якості досудового розслідування і судового розгляду справ названої категорії. Під час кримінального провадження співробітники правоохоронних органів припускалися помилок при кваліфікації дій осіб, що притягувалися до відповідальності, порушували вимоги КПК України, зокрема, щодо законності слідчих(розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, правильності оформлення документів про речові докази тощо.

Зростання обсягу пропонування наркотиків є істотним криміногенним чинником, що загрожує громадській безпеці, у

¹ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014р. // Офіційний вісник України від 26.09.2014 – 2014 р., № 75, том 1.

зв'язку з чим правоохоронні органи повинні зосередити зусилля на найбільш загрозливих сегментах наркоринку – наркобізнесі та діяльності організованих дилерів, які стимулюють незаконний обіг наркотиків. Ефективність правоохоронної діяльності у цій сфері повинна підвищитись насамперед за рахунок піднесення рівня виявлення контрабанди наркотиків, викриття системних зв'язків наркобізнесу, припинення корупційних схем, пов'язаних з наркозлочинністю, що вимагає зміцнення кадрового потенціалу підрозділів боротьби з незаконним обігом наркотиків шляхом навчання персоналу та підвищення його кваліфікації.

"Я достаточно попробовал. Других предостерегаю: будьте осторожны с белыми, растворимыми в 25 частях воды кристаллами. Я слишком им доверился, и они меня погубили. Мой дневник вам дарю. Не могу не воздать хвалу тому, кто первый извлек из маковых головок морфий. Черт в склянке. Кокаин – черт в склянке!"

Смерть от жажды райская, блаженная смерть по сравнению с жаждой морфия. Так заживо погребенный, вероятно, ловит последние ничтожные пузырьки воздуха в гробу и раздирает кожу на груди ногтями. Так еретик на костре стонет и шевелится, когда первые языки пламени лижут его ноги... Смерть — сухая, медленная смерть..".

"Морфий" М.А.Булгаков

1. Історичні аспекти виникнення та розвитку незаконного обігу наркотиків, психотропних речовин та прекурсорів

З різноманітних видів рослин люди завжди намагались зробити ліки, в тому числі під час цього процесу виникали невідомі сполуки, які мали дивні властивості та вплив на організм людини. До кінці XVII- XIX ст. ці ліки називались "зілля", секретами виготовлення володіли ведуні, волхви. У Статуті князя Володимира Мономаха "Про десятини, суди та людях церковних" передбачалось, що особи, які порушили правила поведження з зіллям, піддавались жорстокому покаранню, аж до позбавлення життя. Контроль за обігом зілля здійснювала Православна Церква, а потім Розбійний та Земський Приказ.

За часів Петра I дії пов'язані з незаконним обігом речовин, які зараз називаються сильнодіючими, отрутами тощо, у випадку їх використання без контролю та дозволу влади, визнавали політичними злочинами.

З давніх часів одним із видів ліків використовувався опіум. Початком його використання вважають кінець XVI ст., коли в 1581 р. в Москві відкрилась перша царська аптека з англійським аптекарем Джеймсом Френчем, який привіз з собою серед інших препаратів й названі ліки.

У подальшому руські царі закупували опіум у англійців, а з часом – на Сході². Найбільш інтенсивно лікували опіумом психічні розлади. Цей досвід наслідували від іноземних фахівців. Наприклад, в 1833 році професор Спаський настійливо рекомендував "п'яниць гірких" лікувати від "білої гарячки" за методом англійського лікаря Паулі, який радив зранку випити невелику чарку горілки, а на ніч приймати один-два грані (1 гран – 64,8 мг) опію в екстракті, або натерти

² Калачев Б.Ф. Что мы об этом знаем? Из истории распространения наркотиков в России// Эйфория распада. – М., Молодая гвардия, 1991. – С. 42-51.